

Program hodowlany dla bydła rasy polskiej czerwonej.

I. Cel programu hodowlanego

Celem programu hodowlanego dla rasy polskiej czerwonej jest zachowanie charakterystycznych dla tej rodzimej rasy cech takich jak odporność na niekorzystne warunki środowiskowe, odporność na choroby, długowieczność, dobre cechy macierzyńskie oraz dobra płodność. Mleko produkowane przez krowy tej rasy charakteryzuje wysoka zawartość białka, tłuszczu i suchej masy oraz bardzo dobra przydatność do przetwórstwa. Zdecydowanie liczniejsza część populacji bydła polskiego czerwonego objęta została programem ochrony zasobów genetycznych dla której nadrzędnym celem realizowanego programu hodowlanego jest zachowanie i ochrona puli genowej bydła polskiego czerwonego oraz charakterystycznych dla tej rasy unikalnych cech. Dla pozostałych zwierząt rasy polskiej czerwonej, które nie uczestniczą w programie ochrony zasobów genetycznych, realizowany jest program hodowlany, który zakłada doskonalenie cech wpływających na produkcję mleka z zachowaniem dobrych cech zdrowotnych, macierzyńskich i rozrodczych, a także zdolności do przystosowywania się trudnych warunków środowiskowych.

II. Szczegółowa charakterystyka rasy i wzorzec rasy

Rasa polskiej czerwonej jest rasą autochtoniczną i prasłowiańską, pochodzącą od dzikiego przodka tura małego zwanego turem krótkorogim. Na przestrzeni wieków bydło czerwone było dominujące w pogłowie bydła w Europie Środkowej. Na terenach ziem polskich bydło o charakterystycznym wiśniowo-brązowym umaszczeniu pojawiło się prawdopodobnie wraz z przemieszczeniami ludności w Europie w XVI w.

Pod koniec XIX wieku powstał Związek Hodowców Bydła Czerwonego przy Towarzystwie Rolniczym Krakowskim. W okresie międzywojennym bydło polskie czerwone stanowiło 25% krajowej populacji. W 1913 roku zostały założone księgi hodowlane dla tej rasy. Do lat 60 ubiegłego stulecia utrzymywano w Polsce około 2 mln. zwierząt rasy polskiej czerwonej, w której można było rozróżnić 4 odmiany: podkarpacką, podlasko-lubelską, rawicką i śląską.

Z uwagi na intensyfikację produkcji mleka i związane z nią kojarzenia uszlachetniające głównie europejskim bydłem czerwonym, pod koniec ubiegłego wieku liczebność zwierząt rasy polska czerwona utrzymywanego w czystości rasy, tj. bez udziału lub z niewielkim udziałem genotypu europejskiego bydła czerwonego uległa drastycznemu

zmniejszeniu i była zagrożona wyginięciem. W księdze bydła rasy polskiej czerwonej zapisanych było zaledwie kilkaset krów. Dzięki zaangażowaniu ludzi, którym zależało na ocaleniu rodzimej rasy czerwonej podjęto działania zmierzające do stworzenia rezerwy genetycznej tej rasy i zachowania dotychczasowego genotypu. Inicjatywa rozpoczęcia realizacji programu ochrony zasobów genetycznych bydła polskiego została podjęta w 1994r. przez Małopolskie Towarzystwo Hodowców Bydła. W opracowanie programu ochrony i wyborze do niego krów zaangażowani byli pracownicy naukowcy Instytutu Zootechniki, jak i pracownicy terenowi z ówczesnych Okręgowych Stacji Hodowli Zwierząt. Program ochrony zasobów genetycznych rasy polskiej czerwonej realizowany jest nieprzerwanie od 1999 roku. Obecnie bydło polskie czerwone utrzymywane jest w Polsce głównie na terenach górskich i podgórskich oraz w Polsce północno-wschodniej. Jest to bydło z dobrze zaznaczonym umięśnieniem, charakteryzujące się dużą wytrzymałością na złe warunki środowiskowe, odpornością na choroby, długowiecznością. Mleko produkowane przez krowy tej rasy charakteryzuje wysoka zawartość białka, tłuszczu i suchej masy oraz bardzo dobra przydatność do przetwórstwa.

Do rasy polskiej czerwonej (kod RP) zalicza się bydło czerwone pochodzenia krajowego oraz potomstwo pochodzące z kojarzenia czerwonego bydła krajowego z europejskim bydlęciem czerwonym, z wyłączeniem osobników wpisanych do ksiąg czerwonego bydła norweskiego (kod NR) i czerwonego bydła szwedzkiego (kod SR).

Wzorzec rasy polskiej czerwonej

SAMICA

1. wysokość w krzyżu: odpowiednia do wieku zwierzęcia; optymalna wysokość pierwiastki to 130-135 cm, a krowy dorosłej 135-140 cm;
2. sylwetka: kształt ciała zbliżony do prostokąta;
3. umięśnienie: profile mięśni dobrze zaznaczone, o cechach charakterystycznych dla rasy polskiej czerwonej: mięśnie zadu o profilu lekko wypukłym lub płaskie, z zarysowaną rzeźbą poszczególnych mięśni, mięśnie grzbietu wyraźnie zarysowane, łopatka lekko obłożona mięśniami;
4. głowa i szyja: głowa lekka; szyja delikatna, wąska, wydłużona, bez nadmiernego fałdu na podgardlu;
5. barki: dobrze przylegające łopatki, wyrostki grzbietowe kręgosłupa lekko wystające ponad linię grzbietu;

6. klatka piersiowa: wysklepiona, nieco szersza w części tylnej niż przedniej, żebra płaskie;
7. brzuch: głęboki i pojemny;
8. grzbiet: prosty, mocny, prosta i szeroka partia lędźwiowa, umięśnienie zaznaczone,
9. zad: lekko spadzisty, długi, szeroki, płasko umięśniony, profile mięśni udowych płaskie lub lekko wypukłe, prawidłowo osadzona nasada ogona;
10. nogi: szeroko i równolegle ustawione, lekko skątowne, suche, mocne stawy, wysoka pięćka racicy, racice lekko rozwarte;
11. wymię: pojemne, zawieszenie tylne wysokie i szerokie, zawieszenie przednie wysunięte do przodu, mocno połączone z powłokami brzuszными, skóra cienka, delikatnie owłosiona, żyły mleczone bardzo wyraźnie zaznaczone, rozwój ćwiartek równomierny, strzyki centralnie rozmieszczone na ćwiartkach, pionowo ustawione, cylindryczne, średniej długości. Wymię czyste - bez dodatkowych strzyków i przystrzyków;
12. ogólny wygląd: harmonijna, szlachetna budowa, skóra cienka, pokryta błyszczącą, jedwabistą sierścią, wyraźnie rysujący się kościec, o umięśnieniu właściwym dla rasy, temperament żywy;
13. umaszczenie: jednolite: od jasno-czerwonego, poprzez wiśniowe aż do brązowego, dopuszcza się białe odmastki, śluzawica i racice ciemne. Dopuszczalna jest również jasna śluzawica i racice. Rogi krótkie, siwe, na końcu ciemne.

SAMIEC

1. wysokość w krzyżu: odpowiednia do wieku zwierzęcia; optymalna wysokość w wieku jednego roku 117-127cm, dorosłego buhaja 135-145 cm;
2. sylwetka: żebra szeroko rozstawione i wysklepione, sylwetka zwiększającą się głębokością i szerokością w stronę zadu;
3. umięśnienie: profile mięśni dobrze zaznaczone, o cechach charakterystycznych dla rasy polskiej czerwonej: mięśnie zadu o profilu lekko wypukłym lub płaskim, z zarysowaną rzeźbą poszczególnych mięśni, mięśnie grzbietu wyraźnie zarysowane, łopatka lekko obłożona mięśniami;
4. głowa i szyja: głowa szlachetna, szeroki pysk, mocna żuchwa, szyja delikatna, wąska, wydłużona, bez nadmiernego fałdu na podgardlu;
5. barki: dobrze przylegające łopatki, wyrostki grzbietowe kręgosłupa lekko wystające ponad linie grzbietu;

6. klatka piersiowa: szeroka, wysklepiona, żebra szeroko rozstawione, kości żeber płaskie lub lekko zaokrąglone;
7. grzbiet: prosty, mocny, prosta, szeroka i lekko łukowata partia lędźwi z dobrze zarysowanym kręgosłupem;
8. zad: lekko szpadzisty, długi, szeroki, płasko umięśniony, profile mięśni udowych płaskie dobrze zaznaczone, prawidłowo osadzona nasada ogona,
9. nogi: mocne, suche, prawidłowo ustawione o mocnych pęcinach, lekko rozwartych racicach, płaskich kościach;
10. ogólny wygląd: harmonijna, proporcjonalna budowa, wykazująca cechy męskie, wigor, siłę, skóra cienka, pokryta błyszczącą, jedwabistą sierścią, wyraźnie rysujący się kościec, o umięśnieniu właściwym dla rasy, drugorzędne cechy płciowe wyraźnie zaznaczone;
11. umaszczenie: jednolite: od jasno-czerwonego, poprzez wiśniowe aż do brunatnego; dopuszcza się białe odmastki, śluzawica i racice ciemne, dopuszcza się również jasną śluzawicę i racice. Rogi krótkie, siwe, na końcu ciemne.

Szczegółowe zasady oceny wzorca rasy samicy i samca są uaktualniane wg potrzeb wypracowywanych wspólnie przez specjalistów PFHBiPM.

III. Obszar geograficzny na którym realizowany będzie program hodowlany

Program hodowlany dla bydła rasy polskiej czerwonej będzie realizowany na terytorium całej Rzeczypospolitej Polskiej.

IV. Sposób identyfikacji zwierząt wpisywanych do księgi hodowlanej

Bydło rasy polskiej czerwonej oznakowane jest zgodnie z przepisami Unii Europejskiej oraz ustawy o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt. Identyfikacja zwierząt polega na porównaniu numeru identyfikacyjnego znajdującego się na kolczyku z numerem odnotowanym w dokumentacji hodowlanej. Zgodność umaszczenia z wzorcem rasy określana jest przez zootechnika oceny wartości użytkowej w chwili zakładania dokumentacji hodowlanej w stadzie poddawanym ocenie wartości użytkowej. Dla zwierzęcia posiadającego pochodzenie, rasę określa się na podstawie rasy rodziców i koduje za pomocą kodów literowych określonych w słowniku ras przez organizacje międzynarodowe ICAR i INTERBULL oraz Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Dla bydła rasy polskiej czerwonej stosuje się kod RE.

W przypadku zwierząt nieposiadających udokumentowanego pochodzenia, rasę zwierzęcia określa się na podstawie jego umaszczenia oraz typu i budowy i zapisuje za pomocą kodów literowych w prowadzonej dokumentacji hodowlanej.

Informacje o pochodzeniu zwierząt czystorasowych rasy polskiej czerwonej rejestrowane są w systemie teleinformatycznym SYMLEK prowadzonym przez PFHBiPM na potrzeby oceny wartości użytkowej. Urodzenie zwierzęcia rejestrowane jest przez zootechnika oceny podczas przeprowadzanego próbnego udoju, który wpisuje datę wycielenia matki zwierzęcia na dokumencie określonym przez PFHBiPM. Pochodzenie zwierzęcia po ojcu wskazanym przez hodowcę weryfikowane jest na podstawie informacji o pokryciach jego matki zgromadzonych w systemie SYMLEK.

Pochodzenie zwierząt zapisane w dokumentacji hodowlanej jest weryfikowane poprzez procedurę potwierdzania pochodzenia, a także po ojcu, matce lub parze rodziców poprzez losowy wybór zwierząt, od których pobierany jest materiał biologiczny i przeprowadzane są badania markerów DNA lub badania grup krwi.

Rodowód buhajów hodowlanych przeznaczonych do sztucznego unasiennienia i krycia naturalnego musi być uwiarygodniony poprzez potwierdzenie jego pochodzenia badaniem markerów DNA, lub badaniem grup krwi.

W przypadku gdy zwierzęta czystorasowe rasy polskiej czerwonej są wykorzystywane do pozyskiwania komórek jajowych i zarodków, ich pochodzenie powinno być weryfikowane badaniem markerów DNA lub badaniem grup krwi.

V. Cel programu hodowlanego w zakresie selekcji i hodowli.

Celem programu hodowlanego dla rasy polskiej czerwonej jest zachowanie charakterystycznych dla tej rodzimej rasy cech takich jak odporność na niekorzystne warunki środowiskowe, odporność na choroby, długowieczność, dobre cechy macierzyńskie oraz dobra płodność. Mleko produkowane przez krowy tej rasy charakteryzuje wysoka zawartość białka, tłuszczu i suchej masy oraz bardzo dobra przydatność do przetwórstwa.

W wyniku realizacji programu hodowlanego zakładane jest zachowanie i utrwalenie charakterystycznych cech rasy, a także, w miarę możliwości, uzyskanie postępu genetycznego w zakresie :

- doskonalenia cech produkcyjnych, ze szczególnym naciskiem na skład i jakość mleka, mających duży wpływ na jego cenę, tj. zawartość i wydajności tłuszczu,

białka i laktozy w mleku, zawartości suchej masy, a także określenie zawartości mocznika w mleku;

- poprawy cech funkcjonalnych takich jak: płodność (wiek pierwszego wycielenia, długość okresów międzyciążowych i międzywycieleniowych, rodzaj porodu i żywotność urodzonego cielęcia), zdrowotność wymienia (liczba komórek somatycznych), długowieczność, szybkość oddawania mleka i zachowanie się zwierząt podczas doju, a także innych cech, które mają znaczący wpływ na zmniejszenie kosztów produkcji, w tym cech typu i budowy zwierząt.

Dzięki postępowi hodowlanemu uzyskanemu w realizacji tego segmentu programu hodowlanego niewielkie gospodarstwa głównie na południu Polski w dalszym ciągu utrzymują krowy tej rasy i produkują mleko.

W części populacji bydła rasy polskiej czerwonej objętej programem ochrony zasobów genetycznych użytkowanej zarówno w kierunku produkcji mleka jak i mięsa, celem nadrzędnym jest zachowanie istniejącej, oryginalnej puli genów, zachowanie genetycznej zmienności populacji oraz utrzymanie produktywności bydła polskiego czerwonego na poziomie akceptowalnym przez hodowców utrzymujących to bydło i pozwalającym na utrzymanie się na rynku. W wyniku realizacji programu ochrony zasobów genetycznych rasy polskiej czerwonej metodą in-situ oraz ex-situ, populacja objęta tym programem zwiększyła się od 100 krów wpisanych do księgi hodowlanej w 1999 roku do 2399 krów wpisanych w roku 2017. Ponieważ część hodowców utrzymujących bydło rasy polskiej czerwonej, (głównie z populacji objętej ochroną zasobów genetycznych) osiąga mierne efekty w produkcji mleka, dopuszcza się użytkowanie krów polskich czerwonych jako krowy mamki do produkcji żywca w stadach o mięsny kierunku użytkowania. Prace hodowlane w tych gospodarstwach realizowane są wyłącznie na poziomie stada i są ukierunkowane na uzyskanie postępu w zakresie cech opasowych i rzeźnych a także poprawę użytkowości rozplodowej, zdrowotności cieląt oraz długowieczności.

Metody hodowlane

Powszechnie stosowane metody selekcyjne będą miały zastosowanie wyłącznie dla tej części populacji, która nie jest objęta ochroną zasobów genetycznych. Zwierzęta do kojarzeń w tej części populacji będą wybierane w oparciu o uzyskane wyniki oceny wartości użytkowej. Jeżeli zwierzęta posiadają oszacowaną wartość hodowlaną to jej wynik, wyrażony indeksem selekcyjnym oraz wartość hodowlana dla poszczególnych

cech mlecznych oraz cech typu i budowy jest uwzględniania przy kojarzeniu zwierząt przeznaczonych do dalszej hodowli. Z uwagi na małą liczebność tej populacji była przy podejmowaniu decyzji o doborach indywidualnych bierze się pod uwagę przede wszystkim spokrewnienie kojarzonych zwierząt. Zwierzęta te nie powinny mieć wspólnych przodków w pokoleniu rodziców i dziadków.

Program hodowlany dla rasy polskiej czerwonej realizowany jest w oparciu o czystorasowe zwierzęta wpisane do księgi hodowlanej prowadzonej dla tej rasy.

W tej części populacji bydła polskiego czerwonego, która nie uczestniczy w realizacji programu ochrony zasobów genetycznych, do kojarzeń z krowami i jałówkami rasy polskiej czerwonej wykorzystywane będzie nasienie buhajów czystorasowych wpisanych do sekcji głównej księgi hodowlanej dla rasy polskiej czerwonej, które zostały uznane za przydatne do realizacji tego programu przez prowadzącego księgę i zostanie pozyskany, produkowany, przetwarzany i przechowywany wyłącznie w centrach pozyskiwania lub przechowywania nasienia albo w stacjach pozyskiwania i przechowywania zarodków zatwierdzonych do celów wewnątrzunijnego handlu nasieniem i zarodkami zgodnie z prawem Unii Europejskiej dotyczącym zdrowia zwierząt, Do kojarzeń ze zwierzętami w tej części populacji, mogą zostać wykorzystane również przywiezione do Polski czystorasowe zwierzęta ras europejskich czerwonych wpisane do księgi hodowlanej prowadzonej przez związek hodowców uznany na podstawie rozporządzenia 2016/1012, lub podmiot zajmujący się hodowlą uwzględniony na wykazie prowadzonym przez Komisję Europejską na podstawie art. 34 ww. rozporządzenia, lub wpisane do księgi hodowlanej prowadzonej prowadzonym w państwie wymienionym w akcie wykonawczym, o którym mowa w art. 35 tego rozporządzenia, a także nasienie, komórki jajowe i zarodki pochodzące od takich zwierząt, pozyskane, produkowane, przetwarzane i przechowywane w centrum pozyskiwania lub przechowywania nasienia lub przez zespół pozyskiwania lub produkcji zarodków zatwierdzony do celów wewnątrzunijnego handlu materiałem biologicznym zgodnie z prawem UE dotyczącym zdrowia zwierząt.

Przywożone do Polski zwierzęta i materiał biologiczny europejskich ras czerwonych powinny:

- 1) spełniać wymagania wpisu do sekcji głównej księgi,
- 2) być zaopatrzone w świadectwo zootechniczne, o których mowa w art. 30 ust. 2 i 5 rozporządzenia 2016/1012,

3) w przypadku nasienia – spełniać wymagania określone w art. 21 ust. 1 lit. b i e oraz w załączniku III Część 3 ust. 7 lit. a rozporządzenia 2016/1012.

Dopuszcza się możliwość używania do krycia naturalnego jałówek i krów użytkowanych zarówno w kierunku produkcji mleka jak i produkcji mięsa czystorasowych buhajów (bez względu na kierunek w jakim są one użytkowane), których pochodzenie zostało potwierdzone wynikiem badania markerów DNA lub grup krwi, które zostały wpisane do sekcji głównej księgi hodowlanej dla bydła rasy polskiej czerwonej. W stadach bydła polskiego czerwonego użytkowanych w kierunku produkcji mięsa nie przewiduje się typowania zwierząt na rodziców następnego pokolenia buhajów przeznaczonych do wykorzystania w sztucznym unasiennianiu.

Dla części populacji bydła polskiego czerwonego objętej ochroną zasobów genetycznych do kojarzeń z krowami uczestniczącymi w realizacji programu ochrony używane będzie nasienie buhajów czystorasowych wpisanych do sekcji głównej księgi hodowlanej dla rasy polskiej czerwonej, które zostały uznane za niezbędne do realizacji tego programu przez Grupę Roboczą ds. ochrony zasobów genetycznych bydła powołaną przez Dyrektora Instytutu Zootechniki-PIB w Krakowie i zostanie pozyskane, produkowane, przetwarzane i przechowywane wyłącznie w centrach pozyskiwania lub przechowywania nasienia albo w stacjach pozyskiwania i przechowywania zarodków zatwierdzonych do celów wewnątrzunijnego handlu nasieniem i zarodkami zgodnie z prawem Unii Europejskiej dotyczącym zdrowia zwierząt, a także nasienie buhajów zgromadzone w Banku Zasobów Genetycznych prowadzonym przez IZ PIB w Krakowie. Podstawowym kryterium doboru zwierząt do kojarzeń w tej części populacji bydła polskiego czerwonego jest spokrewnienie kojarzonych zwierząt, tak aby możliwie jak najdłużej utrzymywać niski poziom inbredu. Kolejnym kryterium doboru zwierząt jest wykorzystanie nasienia buhajów ze wszystkich zachowanych linii genetycznych bydła polskiego czerwonego, tak aby w kolejnych pokoleniach zachować pełną pulę oryginalnych genów rasy polskiej czerwonej. Buhaje lub ich nasienie zakwalifikowane do udziału w programie ochrony zasobów genetycznych rasy polskiej czerwonej będą wykorzystywane do kojarzeń z krowami uczestniczącymi w tym programie bez względu na kierunek w jakim użytkowane są te krowy.

Na matki buhajów przeznaczonych do wykorzystania w programie ochrony zasobów genetycznych rasy polskiej czerwonej mogą zostać wybrane samice uczestniczące w tym programie. Przy wyborze pod uwagę brany będzie:

- prezentowany typ użytkowy,
- zgodność ze wzorcem rasowym,
- wartość hodowlana wyrażona indeksem selekcyjnym oraz wartość hodowlana dla poszczególnych cech mlecznych oraz cech typu i budowy, jeśli zostały oszacowane,
- wydajność mleka i zawartość białka i tłuszczu mlecznego.

Na matki buhajów wybierane będą wyłącznie krowy użytkowane w kierunku produkcji mleka. Ojcami buhajów mogą być wszystkie buhaje zakwalifikowane do udziału w programie ochrony zasobów genetycznych. Nie przewiduje się wyboru buhajów na ojców następnego pokolenia spośród zwierząt użytkowanych w kierunku produkcji mięsa.

Do krycia naturalnego jałówek i krów rasy polskiej czerwonej mogą być wykorzystywane wyłącznie czystorasowe buhaje rasy polskiej czerwonej, których pochodzenie zostało potwierdzone wynikiem badania markerów DNA lub grup krwi.

Sposób wykorzystania materiału biologicznego

Do realizacji programu hodowlanego dla populacji bydła rasy polskiej czerwonej wykorzystywany będzie materiał biologiczny bydła rasy polskiej czerwonej w postaci nasienia buhajów lub zarodków pochodzących od zwierząt czystorasowych wpisanych do sekcji głównej księgi hodowlanej dla rasy polskiej czerwonej, które zostały uznane za przydatne do realizacji tego programu przez prowadzącego księgę i który został pozyskany, produkowany, przetwarzany i przechowywany wyłącznie w centrach pozyskiwania lub przechowywania nasienia albo w stacjach pozyskiwania i przechowywania zarodków zatwierdzonych do celów wewnątrzunijnego handlu nasieniem i zarodkami zgodnie z prawem Unii Europejskiej dotyczącym zdrowia zwierząt.

Zatwierdzone centra pozyskiwania lub przechowywania nasienia pozyskują, przechowują i wprowadzają do obrotu nasienie buhajów zakwalifikowanych do udziału w programie hodowlanym dla rasy polskiej czerwonej na potrzeby jego realizacji, a także w celu utworzenia rezerwy genetycznej. Kwalifikowania buhajów do wykorzystania w sztucznym unasiennianiu w celu pozyskania nasienia niezbędnego do realizacji programu hodowlanego dla rasy polskiej czerwonej dokonuje PFHBiPM. W przypadku buhajów przeznaczonych do wykorzystania w sztucznym unasiennianiu na potrzeby realizacji programu ochrony zasobów genetycznych, kwalifikację buhajów

przeprowadza Grupa Robocza ds. ochrony zasobów genetycznych bydła powołana przez Dyrektora Instytutu Zootechniki-PIB.

Do unasienniania krów rasy polskiej czerwonej, zgodnie z załącznikiem III część 3 ust. 8 lit. b do rozporządzenia 2016/1012, może być wykorzystywane nasienie buhajów rasy polskiej czerwonej uznanych przez prowadzącego księgę hodowlaną za przydatne lub niezbędne do realizacji programu hodowlanego dla rasy polskiej czerwonej, które spełnią wymagania niezbędne do uzyskania oceny wartości hodowlanej dla cech produkcji mleka z dokładnością wynoszącą minimum 0,2. Na zasadzie odstępstwa, o którym mowa w art. 21 ust. 7 rozporządzenia 2016/1012, do unasienniania krów rasy polskiej czerwonej uczestniczących w realizacji programu ochrony zasobów genetycznych może być wykorzystywane nasienie buhajów rasy polskiej czerwonej uznanych za niezbędne do realizacji programu ochrony zasobów genetycznych rasy polskiej czerwonej, które nie spełniają wymagań niezbędnych do uzyskania wyniku oceny wartości hodowlanej dla cech produkcji mleka z dokładnością wynoszącą minimum 0,2.

Zgromadzone w Banku Materiałów Biologicznych Instytutu Zootechniki w Balicach zarodki zwierząt rasy polskiej czerwonej stanowiące rezerwową pulę genów w przypadku wystąpienia braku żywych zwierząt o pożądanym genotypie będą mogły być udostępniane po pozytywnym zaopiniowaniu przez Grupę Roboczą ds. ochrony zasobów genetycznych bydła.

Nasienie buhajów zakwalifikowanych do wykorzystania w programie ochrony zasobów genetycznych może być wykorzystywane do unasienniania krów tej rasy w stadach nie objętych programem ochrony, pod warunkiem, że zapotrzebowanie na nasienie w populacji objętej programem ochrony zostanie w pełni zrealizowane.

Zakres kriokonserwacji materiału biologicznego

Od każdego buhaja uznanego za przydatnego lub niezbędnego do realizacji programu hodowlanego dla rasy polskiej czerwonej wykorzystywanego w sztucznym unasiennianiu pobierane będzie minimum 200 porcji nasienia stanowiącego rezerwę genetyczną. Nasienie to zostanie przekazane i zdeponowane w Banku Materiału Biologicznego Instytutu Zootechniki-PIB.

W miarę możliwości pobierane będą również komórki jajowe i zarodki pochodzące od wybitnych krów wytypowanych na dawczynię przez PFHBiPM. Pobrane i zamrożone komórki jajowe i zarodki przechowywane będą w Banku Materiału Biologicznego IZ-PIB w Krakowie.

VI. Informacje o decyzjach podjętych na podstawie rozporządzenia oraz dopuszczalnych odstępstwach.

1. Dopuszcza możliwość wydawania świadectw zootechnicznych dla wprowadzanego do handlu materiału biologicznego pochodzącego od czystorasowych zwierząt rasy polskiej czerwonej przez centra pozyskiwania lub przechowywania nasienia lub zespoły pozyskiwania lub produkcji zarodków, zatwierdzone do celów wewnątrzunijnego handlu, zgodnie z prawem Unii Europejskiej dotyczącym zdrowia zwierząt, z zastrzeżeniem spełnienia warunków, o których mowa w art. 31 ust.1 rozporządzenia 2016/2012. Świadectwa zootechniczne dla nasienia, zarodków czy komórek jajowych tej rasy wyprodukowanych w Polsce mogą być wystawiane przez zatwierdzone centra pozyskiwania lub przechowywania nasienia lub zespoły pozyskiwania lub produkcji zarodków, na podstawie aktualnych informacji o dawcach materiału biologicznego zawartych w świadectwach zootechnicznych wystawionych przez PFHBiPM. Lista zatwierdzonych centrów pozyskiwania lub przechowywania nasienia, które będą mogły wydawać świadectwa zootechniczne została określona w załączniku nr 1 do Programu hodowlanego dla rasy polskiej czerwonej.
2. Zgodnie z załącznikiem III część 3 ust. 8 lit. b do rozporządzenia 2016/1012, do wykorzystania w sztucznym unasiennianiu może być wykorzystywane nasienie buhajów rasy polskiej czerwonej uznanych przez prowadzącego księgę hodowlaną za przydatne lub niezbędne do realizacji programu hodowlanego dla rasy polskiej czerwonej, które spełnią wymagania niezbędne do uzyskania oceny wartości hodowlanej dla cech produkcji mleka z dokładnością wynoszącą minimum 0,2.
3. Na zasadzie odstępstwa, o którym mowa w art. 21 ust. 7 rozporządzenia 2016/1012, do unasienniania krów rasy polskiej czerwonej uczestniczących w realizacji programu ochrony zasobów genetycznych może być wykorzystywane nasienie buhajów rasy polskiej czerwonej uznanych za niezbędne do realizacji programu ochrony zasobów genetycznych rasy polskiej czerwonej, które nie spełniają wymagań niezbędnych do uzyskania wyniku oceny wartości hodowlanej dla cech produkcji mleka z dokładnością wynoszącą minimum 0,2.
4. Na podstawie art. 64 ust. 4 rozporządzenia 2016/1012 ocenę genetyczną bydła rasy polskiej czerwonej prowadzi Instytut Zootechniki-Państwowy Instytut Badawczy w Krakowie.

5. PFHBiPM prowadzi system teleinformatyczny SYMLEK, w którym gromadzone są wszystkie informacje o pochodzeniu zwierząt i uzyskanych wynikach ich oceny, sprawuje nadzór nad bazą danych zgromadzoną w tym systemie i zapewnia stałą jej rozwój. Techniczną obsługą informatyczną systemu zajmuje się ZETO SOFTWARE Sp. z o.o. w Olsztynie.
6. Na podstawie umowy PFHBiPM z Instytutem Zootechniki-PIB w Krakowie Laboratorium Genetyki Molekularnej, w celu zweryfikowania pochodzenia zwierząt rasy polskiej czerwonej wykonuje analizy polimorfizmu mikrosatelitarnego DNA.

VII. System generowania, rejestrowania, przekazywania i wykorzystywania wyników oceny wartości użytkowej.

Ocenię wartości użytkowej podlegają samice rasy polskiej czerwonej, które rozpoczęły pierwszą laktację lub pierwszą znaną laktację. Dane pochodzące z oceny wartości użytkowej zwierząt gromadzone są w systemie teleinformatycznym SYMLEK prowadzonym przez Polską Federację Hodowców Bydła i Producentów Mleka na potrzeby oceny wartości użytkowej i oceny genetycznej zwierząt.

Ocena wartości użytkowej bydła polskiego czerwonego prowadzona jest na zlecenie hodowcy na podstawie umowy zawartej pomiędzy PFHBiPM, a hodowcą (właścicielem, posiadaczem zwierząt). W zależności od kierunku użytkowania bydła polskiego czerwonego ocena wartości użytkowej może być prowadzona w zakresie cech produkcji mleka lub cech produkcji mięsa.

Oceną wartości użytkowej obejmuje się zwierzęta oznakowane zgodnie z przepisami Unii Europejskiej oraz ustawy o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt i zidentyfikowane przez porównanie numeru identyfikacyjnego na kolczyku z numerem odnotowanym w dokumentach hodowlanych i w paszporcie.

Dla wszystkich ocenianych zwierząt użytkowanych w tym samym kierunku, stosuje się taką samą metodę oceny.

Stosowane przez PFHBiPM metody oceny wartości użytkowej bydła polskiego czerwonego są zgodne z wytycznymi ICAR i odpowiadają zapotrzebowaniu polskich hodowców.

Ocena wartości użytkowej w zakresie cech produkcji mleka

Ocena wartości użytkowej bydła polskiego czerwonego w zakresie cech produkcji mleka obejmuje:

- 1) ocenę użytkowości mlecznej określaną na podstawie próbnego udoju;
- 2) ocenę użytkowości rozplodowej;
- 3) ocenę typu i budowy;
- 4) ocenę cech funkcjonalnych.

Oceną wartości użytkowej bydła polskiego czerwonego w zakresie cech produkcji mleka obejmuje się wszystkie zwierzęta o mlecznym kierunku użytkowania utrzymywane w stadzie, stosując dla wszystkich ocenianych zwierząt taką samą metodę oceny. W przypadku stad z robotem udojowym, o wyborze metody oceny decyduje stosowany system doju.

Ocena wartości użytkowej bydła w zakresie cech produkcji mleka prowadzona jest przez PFHBiPM metodą A - gdzie osobą odpowiedzialną za przeprowadzenie próbnego doju i zgromadzenie wszystkich niezbędnych informacji jest przeszkolony i uprawniony pracownik organizacji prowadzącej ocenę wartości użytkowej.

W zależności od częstotliwości i zakresu gromadzonych i rejestrowanych danych rozróżniamy następujące rodzaje oceny:

- **A4** – metoda referencyjna - próbne udoje przeprowadzane są co 4 tygodnie, kg mleka rejestrowane są ze wszystkich dojów przeprowadzonych w dobie próbnego doju, pobierana jest jedna łączna próbka mleka dla każdej dojonej krowy w równej ilości ze wszystkich dojów przeprowadzonych w dobie próby.
- **A8** – próbne udoje przeprowadzane są co 8 tygodni, kg mleka rejestrowane są ze wszystkich dojów przeprowadzonych w dobie próbnego doju, pobierana jest jedna łączna próbka mleka dla każdej dojonej krowy w równej ilości ze wszystkich dojów przeprowadzonych w dobie próby.
- **AT4** – próbne udoje przeprowadzane są co 4 tygodnie, kg mleka rejestrowane są tylko na jednym z dojów przeprowadzonych w dobie próbnego udoju, naprzemiennie w jednym miesiącu rano, a w kolejnym wieczorem i w trakcie doju pobierana jest jedna próbka mleka dla każdej dojonej krowy. Rejestrowany jest również czas rozpoczęcia bieżącego doju oraz doju bezpośrednio go poprzedzającego.
- **AZ** – w stadach z systemem automatycznego pomiaru i rejestracji kg udojonego mleka, które posiadają akredytację ICAR oraz są regularnie sprawdzane i kalibrowane można być stosowana metoda AZ polegająca na rejestracji bezpośrednio z systemu hali udojowej wydajności krów z całej doby, natomiast

na potrzebę określenia składu mleka pobierana jest próba z jednego doju – naprzemiennie raz rano, na kolejnym próbnym doju wieczorem. Godzina i minuta doju bieżącego i poprzedniego pobierana jest dla każdej krowy indywidualnie z systemu hali udojowej. Metoda ta oferowana jest hodowcom co 4 tygodnie lub co 8 tygodni.

- **AR** - metoda oferowana tylko hodowcom posiadającym stada wyposażone w roboty udojowe. Dane o ilości udojonego mleka pobierane są z systemu robota z minimum 48 godzin poprzedzających dój, na którym pobrana jest próbka mleka dla każdej krowy indywidualnie. Skład mleka określany jest na podstawie analizy jednej próbki z 1 doju w dobie próby. Metoda AR dostępna jest w wersji co 4 tygodnie lub co 8 tygodni.

Pełen zakres danych rejestrowanych na próbnym doju zawiera również rejestrację przez zootechnika oceny wszelkich zdarzeń powiązanych z laktacją krów dojonych oraz ich przemieszczeniami, jak również rejestrację cech związanych z użytkowością rozplodową.

Próbny udój polega na ustaleniu (zmierzeniu) i zarejestrowaniu ilości udojonego mleka indywidualnie od każdej krowy oraz pobraniu, indywidualnie od każdego zwierzęcia, reprezentatywnej próbki mleka.

Dane dotyczące próbnego doju w znacznej większości rejestrowane są w Systemie Rejestracji Udojów obsługiwany przez zootechników oceny skąd dane transmitowane są do jednostki przetwarzania danych systemu SYMLEK. Innym kanałem są formularze papierowe wypełniane przez zootechników, z których dane wprowadzane są przez upoważnionych operatorów do systemu SYMLEK. W przypadkach współpracy z oborami wyposażonymi w skomputeryzowane i kalibrowane systemy rejestracji udojów, dane transmitowane są z nich do jednostki przetwarzania SYMLEK.

Analiza składu fizyko-chemicznego mleka wykonywana jest w laboratoriach należących do PFHBIPM i polega na określeniu zawartości suchej masy, zawartości tłuszczu, białka i laktozy oraz określeniu liczby komórek somatycznych i zawartości mocznika. Otrzymane wyniki analiz transmitowane są do systemu SYMLEK, gdzie łączone są z danymi o wydajności ocenianych krów.

Ocena cech funkcjonalnych takich jak szybkość oddawania mleka oraz zachowanie się krów podczas doju - jest oceną subiektywną krów prowadzoną na podstawie

informacji przekazanych przez hodowcę zootechnikowi oceny podczas próbnego udoju. Do cech funkcjonalnych mierzalnych zaliczana jest również liczba komórek somatycznych oznaczana w każdej pobranej próbce mleka.

Ocena typu i budowy bydła rasy polskiej czerwonej może być wykonana przez specjalistów PFHBiPM jednokrotnie w trakcie I laktacji w okresie od 15-300 dnia laktacji lub u krów w dalszych laktacjach w czasie trwania laktacji od 15 dnia po wycieleniu.

Oceniane są cechy budowy takie jak:

- wysokość w krzyżu (cm)
- głębokość tułowia;
- szerokość klatki piersiowej;
- ustawienie zadu;
- szerokość zadu;
- postawa nóg tylnych - widok z boku;
- kąt racicy;
- postawa nóg tylnych - widok z tyłu;
- struktura kostna;
- zawieszenie przednie wymienia;
- zawieszenie tylne wymienia;
- więzadło środkowe wymienia;
- położenie wymienia;
- szerokość wymienia;
- ustawienie strzyków tylnych;
- ustawienie strzyków przednich;
- długość strzyków;
- charakter mleczny;
- umięśnienie przodu;
- umięśnienie zadu;
- kondycja;
- lokomocja,

które określane są w skali liniowej od 1 do 9 punktów, przy czym wartości 1 i 9 określają zarazem ekstrema biologiczne. Cecha „wysokość w krzyżu” jest mierzona laską zoometryczną i wyrażana jest w centymetrach.

Dodatkowo przeprowadzana jest również ocena ogólna typu i budowy zwierząt poprzez porównanie zwierząt z wzorcem rasy. Zakres punktacji oceny ogólnej jakie może otrzymać zwierzę mieści się w przedziale od 50 do 100 punktów. W zależności od

numeru laktacji, w której prowadzona jest ocena typu i budowy, suma uzyskanych punktów oceny ogólnej może przyjmować różne wartości.

Wszelkiego rodzaju naliczenia i obliczenia wydajności na potrzeby oceny wartości użytkowej wykonywane są w centrum obliczeniowym ZETO Software Sp. z o.o.

Wyniki oceny wartości użytkowej bydła rasy polskiej czerwonej w zakresie cech produkcji mleka udostępniane są właścicielowi, posiadaczowi zwierząt każdorazowo po wykonaniu próbnego udoju, w postaci wydrukowanych raportów lub - na życzenie hodowcy – w formie elektronicznej lub poprzez program PFHBiPM do zarządzania stadem.

Wyniki zbiorcze (roczne) publikowane są w wydawnictwach krajowych i regionalnych PFHBiPM oraz umieszczane na stronie internetowej.

Ocena wartości użytkowej w zakresie cech produkcji mięsa

Ocena wartości użytkowej bydła polskiego czerwonego w zakresie cech produkcji mięsa prowadzona jest metodą „C” gdzie:

- 1) do obowiązków pracownika PFHBiPM należy dokonywanie wszystkich zapisów w obowiązującej dokumentacji hodowlanej oraz określenie stopnia umięśnienia zwierzęcia;
- 2) do obowiązków hodowcy należy bieżąca rejestracja zdarzeń w stadzie oraz określanie masy ciała zwierzęcia w określonych metodyką terminach.

Minimalna częstotliwość wizyt pracownika PFHBiPM w stadzie bydła polskiego czerwonego o mięsnym kierunku użytkowania - 2 razy w ciągu roku.

Oceną wartości użytkowej bydła polskiego czerwonego w zakresie cech produkcji mięsa obejmuje się wszystkie zwierzęta utrzymywane w stadzie; o mięsnym kierunku użytkowania.

Ocena wartości użytkowej bydła polskiego czerwonego w zakresie cech produkcji mięsa obejmuje:

- 1) ocenę użytkowości rozplodowej;
- 2) ocenę stopnia umięśnienia;
- 3) ocenę tempa przyrostu masy ciała.

Ocena użytkowości rozplodowej bydła polega na ustaleniu dla każdej samicy w stadzie:

- 1) wieku pierwszego wycielenia;
- 2) okresów międzyciążowych;

- 3) okresów międzwycieleniowych;
- 4) rodzajów porodu;
- 5) żywotności urodzonego cielęcia.

Ocena użytkowości rozplodowej bydła rasy polskiej czerwonej w zakresie cech produkcji mięsa, w zakresie określonym w ust. 1 pkt 1-3 prowadzi się na podstawie następujących danych, ustalanych dla każdej samicy w stadzie:

- 1) daty urodzenia;
- 2) daty pokrycia lub daty sztucznego unasiennienia, lub czasu przebywania buhaja w stadzie, w przypadku krycia haremowego;
- 3) nazwy i numeru identyfikacyjnego buhaja użytego do krycia lub buhaja, którego nasienie zostało użyte do wykonania zabiegu sztucznego unasiennienia;
- 4) daty pozyskania i liczby uzyskanych komórek jajowych lub zarodków;
- 5) daty przeniesienia zarodka, danych o rodzicach genetycznych;
- 6) daty wycielenia lub poronienia;
- 7) liczby wycieleń od początku okresu rozplodowego;
- 8) numerów identyfikacyjnych urodzonych cieląt;
- 9) płci i liczby urodzonych cieląt;
- 10) daty ubycia i przyczyny ubycia.

Określenie rodzaju porodu polega na zakwalifikowaniu go do jednej z następujących kategorii:

- 1) samodzielny;
- 2) łatwy;
- 3) trudny przy użyciu znacznie większej siły niż normalnie;
- 4) ciężki (zabieg chirurgiczny, uszkodzenie krwi lub cielęcia, embriotomia);
- 5) poronienie;
- 6) cesarskie cięcie.

Określenie żywotności urodzonego cielęcia polega na zakwalifikowaniu go do jednej z następujących kategorii:

- 1) cielę żywe, normalne;
- 2) cielę martwe przy urodzeniu lub padło w ciągu 24 godzin;
- 3) cielę z wadami budowy lub potworkowate.

Ocena stopnia umięśnienia bydła polskiego czerwonego objętego oceną w zakresie cech produkcji mięsa polega na niezależnym mierzeniu lub ocenianiu poszczególnych cech budowy zwierzęcia. Ocena ta dokonywana jest od 15 dnia po wycieleniu.

Stopień umięśnienia określany jest dla krów w oparciu o:

- 1) wizualną ocenę budowy łopatki;
- 2) szerokość umięśnienie grzbietu;
- 3) szerokość, długość, wysklepienie udźca.

W ocenie stopnia umięśnienia stosowana jest następująca skala:

- 1) bardzo dobre (90-100 pkt.);
- 2) dobre (80-89 pkt.);
- 3) dostateczne (70-79 pkt.);
- 4) słabe (60-69 pkt.);
- 5) bardzo słabe (50-59 pkt.).

Określenie tempa przyrostu masy ciała polega na:

- 1) ustaleniu masy zwierzęcia w następujących okresach jego życia:
 - a) od dnia urodzenia do 48 godz. po urodzeniu dla wszystkich ocenianych zwierząt,
 - b) w okresie od 165 do 255 dnia życia dla wszystkich objętych oceną zwierząt,
 - c) między 375 a 465 dniem życia - dla buhajów hodowlanych.
- 2) obliczeniu standaryzowanej masy ciała zwierzęcia na:
 - a) 210 dzień życia - dla jałowic i buhajków,
 - b) 420 dzień życia - dla buhajów hodowlanych.

Obliczenia standaryzowanej masy ciała zwierzęcia na określony dzień jego życia dokonuje się według wzoru:

$$MCS = [(MCB - MCU) / WW] \times WS + MCU$$

gdzie:

MCS – oznacza masę ciała standaryzowaną zwierzęcia określoną w kg,

MCB – oznacza rzeczywistą masę ciała zwierzęcia w dniu ważenia w kg,

MCU – oznacza rzeczywistą masę ciała zwierzęcia ustaloną do 48 godz. po urodzeniu w kg,

WW – oznacza wiek zwierzęcia w dniu ważenia, wyrażony w dniach,

WS – standaryzowany wiek zwierzęcia w dniach (210 lub 420).

- 3) Wyliczeniu średnich dobowych przyrostów masy ciała zwierzęcia w okresach:
 - a) od dnia urodzenia do 210 dnia życia - dla buhajków i jałowic,
 - b) od 210 do 420 dnia życia - dla buhajów hodowlanych.

Obliczenia średnich dobowych przyrostów masy ciała zwierzęcia dokonuje się według wzoru:

$PDMC = (MCB - MCU) \times 1000 / (WW2 - WW1)$

gdzie: PDMC – oznacza przyrost dobowy masy ciała zwierzęcia wyrażony w g (gramach),

MCB – oznacza rzeczywistą masę ciała końcową zwierzęcia w dniu ważenia wyrażoną w kg,

MCU – oznacza rzeczywistą masę ciała początkową zwierzęcia w dniu ważenia wyrażoną w kg,

WW2 – oznacza wiek końcowy zwierzęcia w dniu ważenia wyrażona w dniach,

WW1 – oznacza wiek początkowy zwierzęcia w dniu ważenia wyrażona w dniach.

Wyniki oceny wartości użytkowej bydła polskiego czerwonego w zakresie cech produkcji mięsa docelowo rejestrowane są w systemie teleinformatycznym i udostępniane są właścicielowi - posiadaczowi zwierząt, w postaci dokumentacji hodowlanej.

Wyniki zbiorcze (roczne) publikowane są w wydawnictwach krajowych i regionalnych PFHBiPM oraz umieszczane na stronie internetowej

VIII. System wykorzystywany do przeprowadzania oceny genetycznej.

Zgodnie z art. 27 ust. 1 rozporządzenia 2016/1012 ocena genetyczna zwierząt hodowlanych prowadzona jest przez Polską Federację Hodowców Bydła i Producentów Mleka samodzielnie lub wyznaczone osoby trzecie, jednoznacznie wskazane przez PFHBiPM. Obecnie, na podstawie art. 64 rozporządzenia 2016/1012 ocenę wartości genetycznej bydła rasy polskiej czerwonej przeprowadza Instytut Zootechniki-PIB w Balicach. Ocenę wartości genetycznej dla nowych cech będzie realizowało również Centrum Genetyczne PFHBiPM. W ocenie genetycznej będą określone i wykorzystywane metody naukowo dopuszczalne i zgodne z ustalonymi zasadami zootechnicznymi, ujętymi w rozporządzeniu 2016/1012. PFHBiPM na swojej stronie internetowej podaje do publicznej wiadomości informacje o podmiocie prowadzącym ocenę wartości genetycznej.

Szczegółowa metodyka szacowania wartości hodowlanej buhajów i krów rasy polskiej czerwonej dostępna jest na stronie www.izoo.krakow.pl.

1. Ocena genetyczna bydła rasy polskiej czerwonej prowadzona jest w celu oszacowania wartości hodowlanej dla następujących grup cech:

- cechy użytkowości mlecznej,
- cechy typu i budowy.

W miarę możliwości ocena genetyczna prowadzona będzie dla cech, dla których gromadzone są dane z oceny wartości użytkowej, a więc: zawartości komórek somatycznych, łatwości wycieleń, żywotności cieląt, szybkości oddawania mleka, temperamentu tj. zachowanie podczas doju oraz długowieczności.

2. Ocena genetyczna bydła rasy polskiej czerwonej prowadzona jest na podstawie:
 - informacji o zwierzętach zgromadzonych w ramach prowadzonej przez PFHBiPM oceny wartości użytkowej;
 - informacji uzyskanych w wyniku obliczeń wykonanych za pomocą metod statystycznych dopuszczonych przez ICAR i INTERBULL.
3. Wartość hodowlana w zakresie cech użytkowości mlecznej jest szacowana dla wydajności mlecznej, wydajności tłuszczu i białka (w kg) oraz procentowej zawartości tłuszczu i białka na podstawie wyników oceny wartości użytkowej:
 - a) własnej zwierzęcia lub
 - b) krewnych zwierzęcia, dla których prowadzona jest ocena wartości użytkowej, lub
 - c) własnej zwierzęcia i jego krewnych, dla których prowadzona jest ocena wartości użytkowej.
4. Oszacowań, o których mowa w pkt 3 dokonuje się na podstawie wyników pierwszej, drugiej i trzeciej laktacji, przy czym, jeżeli brak jest danych dotyczących drugiej lub trzeciej laktacji, wartości hodowlane dla tych laktacji są oparte na powiązaniach genetycznych między kolejnymi laktacjami.
5. Wartość hodowlaną zwierzęcia w zakresie cech użytkowości mlecznej oblicza się jako średnią arytmetyczną z wartości hodowlanych dla trzech laktacji.
6. Wartość hodowlana dla cech typu i budowy oraz cech funkcjonalnych jest szacowana na podstawie danych o tych cechach uzyskanych w ramach oceny wartości użytkowej:
 - a) własnej zwierzęcia, lub
 - b) krewnych zwierzęcia, dla których prowadzona jest ocena wartości użytkowej, lub
 - c) własnej zwierzęcia i jego krewnych, dla których prowadzona jest ocena wartości użytkowej.
7. Dokładność oceny wartości hodowlanej dla poszczególnych cech oblicza się z uwzględnieniem odziedziczalności, liczby spokrewnionych zwierząt i liczby obór w których produkują.

8. Aktualizowane kryteria publikacji wartości hodowlanych buhajów są podawane na stronach IZ-PIB: <http://wycena.izoo.krakow.pl/>.
9. Wartości hodowlane krów są publikowane dla krów rasy polskiej czerwonej posiadających przynajmniej jedną wydajność własną.
10. Wartości hodowlane szacowane dla poszczególnych cech mogą być łączone w podindeksy oraz indeks selekcyjny.
11. Wyniki oceny wartości hodowlanej bydła rasy polskiej czerwonej publikowane są 3 razy w roku (w kwietniu, sierpniu i grudniu).

Lista ocenianych cech i stosowane metody oceny wartości hodowlanej mogą ulegać zmianom, wraz z rozwojem prowadzonych nad nimi prac naukowo-badawczych.

Na podstawie wyników oceny wartości hodowlanej cech mleczności obliczany jest indeks selekcyjny, będący kryterium selekcji samców i samic. Obecna formuła indeksu to suma wartości hodowlanej wydajności tłuszczu (wh kg tłuszczu) i podwojonej wartości hodowlanej wydajności białka (wh kg białka):

Indeks = wh kg tłuszczu + 2x wh kg białka

Formuła indeksu może ulegać zmianom, wraz z tempem poprawy cech mleczności w populacji, modyfikacją celu hodowlanego oraz włączaniem kolejnych cech doskonalonych do indeksu.

Ocena genetyczna krów rasy polskiej czerwonej prowadzona jest dla całej populacji zwierząt tej rasy użytkowanej w kierunku produkcji mleka. Ocena genetyczna przeprowadzana jest dla tych buhajów rasy polskiej czerwonej, które w roku oceny posiadają minimum 10 córek, które ukończyły pierwszą 305-dniową laktację lub krótszą zakończoną naturalnym zasuszeniem po minimum 200 dniach doju i u których w trakcie trwania laktacji została przeprowadzona ocena typu i budowy.

Ze względu na niewielką populację krów rasy polskiej czerwonej użytkowanych w kierunku produkcji mięsa nie jest prowadzona ocena genetyczna dla cech opasowych.

IX. Struktura księgi hodowlanej dla rasy polskiej czerwonej i zasady wpisu do księgi hodowlanej.

Księgi hodowlane dla cieliczek, krów i buhajów hodowlanych prowadzone są w formie elektronicznej na podstawie informacji źródłowych stwierdzających pochodzenie zwierząt oraz ich wartość użytkową i hodowlaną zawartych w systemie teleinformatycznym SYMLEK prowadzonym przez PFHBiPM

Zakres informacji o cieliczkach, krowach i buhajach wpisywanych do księgi hodowlanej bydła rasy polskiej czerwonej obejmuje:

- 1) numer identyfikacyjny zwierzęcia, nadany na podstawie przepisów o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt;
- 2) datę urodzenia zwierzęcia;
- 3) rasę i płeć zwierzęcia;
- 4) nazwę zwierzęcia, jeżeli została nadana, a w przypadku zwierzęcia urodzonego w wyniku przeniesienia zarodka (embriotransferu) również oznaczenie „ET”;
- 5) datę dokonania wpisu w księdze oraz jej symbol oznaczający sekcję księgi;
 - a) w przypadku zwierząt wpisanych do klasy mlecznej, zostanie zarejestrowany symbol „W” lub „G”,
 - b) w przypadku zwierząt wpisanych do klasy mięsnej zostanie zarejestrowany symbol „Wm” lub „Gm”.
- 6) hodowcę/właściciela lub nazwę podmiotu, numer siedziby stada i adres oraz oznaczenie formy prawnej wykonywanej działalności, a w przypadku osoby fizycznej - jej imię i nazwisko oraz miejsce zamieszkania i adres,
- 7) informacje dotyczące pochodzenia zwierzęcia, w tym nazwy i numery identyfikacyjne przodków zwierzęcia oraz ich numery w księdze lub rejestrze, jeżeli różnią się od ich numerów identyfikacyjnych;
- 8) wynik badania markerów DNA lub badania grup krwi, jeżeli badanie to zostało przeprowadzone, a w przypadku zwierząt urodzonych w stacjach ET w wyniku przeniesienia zarodka również wyniki badania markerów DNA lub badania grup krwi, rodziców biologicznych zwierzęcia;
- 9) wynik badania na nosicielstwo wad genetycznych, jeżeli badanie to zostało przeprowadzone;
- 10) wyniki oceny wartości użytkowej;
- 11) wyniki oceny wartości hodowlanej, jeżeli ocena taka została przeprowadzona
- 12) wynik oceny typu i budowy, o ile ocena taka została przeprowadzona.

Struktura księgi.

Dla bydła rasy polskiej czerwonej prowadzona jest sekcja główna (**symbol G**) i sekcja dodatkowa księgi hodowlanej (**symbol W**).

Sekcja główna księgi hodowlanej dla rasy polskiej czerwonej prowadzona jest z podziałem na następujące klasy, wyodrębnione ze względu na płeć:

- klasę samic prowadzoną dla cieliczek i krów, **zwaną dalej sekcją główną księgi cieliczek i krów (G)**, która dzieli się ze względu na kierunek użytkowania na:
 - **klasę mleczną (G)**, gdzie wpisywane są samice użytkowane w kierunku produkcji mleka, w obrębie której wydzielona jest dodatkowo klasa Elita (**E**) dla krów, które uzyskały indeks produkcyjny na poziomie ustalonym przez PFHBiPM.
 - **klasę mięsną (Gm)**, gdzie wpisywane są samice użytkowane w kierunku produkcji mięsa,
- klasę buhajów, zwaną dalej **sekcją główną księgi buhajów (G)**.

W sekcji głównej księgi hodowlanej dla rasy polskiej czerwonej prowadzona jest również osobna klasa zwana **klasą niezgodną fenotypowo (Gnf, Gmnf)**, do której wpisywane są zwierzęta spełniające jedynie wymagania rodowodowe. Zwierzęta z klasy niezgodnej fenotypowo nie będą kwalifikowane na matki buhajów i ojców buhajów.

Dla samic rasy polskiej czerwonej prowadzona jest również sekcja dodatkowa księgi hodowlanej, zwaną dalej **sekcją dodatkową cieliczek i krów (W)**, która, ze względu na kierunek ich użytkowania, jest podzielona na:

- sekcję dodatkową w klasie mlecznej dla samic użytkowanych w kierunku produkcji mleka (**W**),
- sekcją dodatkową w klasie mięsnej dla samic użytkowanych w kierunku produkcji mięsa (**Wm**)

WARUNKI WPISU DO SEKCJI GŁÓWNEJ KSIĘGI (G)

A. Klasa bydła rasy polskiej czerwonej użytkowanego w kierunku mlecznym Cieliczki

Do sekcji głównej księgi hodowlanej (**G**) wpisywane są cieliczki,:

- 1) urodziły się w stadach objętych oceną wartości użytkowej w zakresie cech produkcji mleka lub w stacji ET;
- 2) zostały zidentyfikowane zgodnie z przepisami Unii Europejskiej i ustawy o systemie identyfikacji rejestracji zwierząt;
- 3) posiadają dwa pokolenia przodków wpisanych do sekcji głównej księgi bydła rasy polskiej czerwonej, lub pochodzą z kojarzenia rasy polskiej czerwonej z europejskim bydlęm czerwonym, z wyłączeniem bydła norweskiego czerwonego i szwedzkiego czerwonego,

- 4) posiadają min. 93,75% genotypu bydła rasy polskiej czerwonej lub pochodzą z kojarzenia rasy polskiej czerwonej z europejskim bydłem czerwonym, z wyłączeniem bydła norweskiego czerwonego i szwedzkiego czerwonego

Krowy

Do sekcji głównej (**G**) księgi hodowlanej wpisywane są krowy, które;

- 1) są objęte oceną wartości użytkowej w zakresie cech produkcji mleka
- 2) zostały zidentyfikowane zgodnie z przepisami Unii Europejskiej i ustawy o systemie identyfikacji rejestracji zwierząt;
- 3) posiadają dwa pokolenia przodków wpisanych do sekcji głównej księgi bydła rasy polskiej czerwonej, lub pochodzą z kojarzenia rasy polskiej czerwonej z europejskim bydłem czerwonym, z wyłączeniem bydła norweskiego czerwonego i szwedzkiego czerwonego,
- 4) posiadają min. 93,75% genotypu bydła rasy polskiej czerwonej lub pochodzą z kojarzenia rasy polskiej czerwonej z europejskim bydłem czerwonym, z wyłączeniem bydła norweskiego czerwonego i szwedzkiego czerwonego.

Do klasy ELITA (E) w sekcji głównej księgi wpisuje się krowy rasy polskiej czerwonej, które:

- 1) zostały wpisane do sekcji głównej księgi (G),
- 2) uzyskały po raz pierwszy indeks produkcyjny na poziomie równym lub wyższym od ustalonego przez PFHBiPM
- 3) uzyskały wynik oceny ogólnej typu i budowy - min. 80 pkt.,
- 4) uzyskały wynik oceny za wymię - min. 80 pkt.

B. Klasa bydła rasy polskiej czerwonej użytkowanego w kierunku mięsnym.

Cieliczki

Do sekcji głównej klasy mięsnej księgi (**Gm**) wpisywane są cieliczki, które:

i które:

- 1) urodziły się w stadach objętych oceną wartości użytkowej w zakresie produkcji mięsa lub w stacji ET;
- 2) zostały zidentyfikowane zgodnie z przepisami Unii Europejskiej i ustawy o systemie identyfikacji rejestracji zwierząt;
- 3) posiadają dwa pokolenia przodków wpisanych do sekcji głównej księgi bydła rasy polskiej czerwonej, lub pochodzą z kojarzenia rasy polskiej czerwonej

z europejskim bydłem czerwonym, z wyłączeniem bydła norweskiego czerwonego i szwedzkiego czerwonego;

- 4) posiadają min. 93,75% genotypu rasy polskiej czerwonej lub pochodzą z kojarzenia rasy polskiej czerwonej z europejskim bydłem czerwonym, z wyłączeniem bydła norweskiego czerwonego i szwedzkiego czerwonego.

Krowy

Do sekcji głównej klasy mięsnej księgi (**Gm**) wpisywane są krowy które:

- 1) objęte oceną wartości użytkowej w zakresie cech produkcji mięsa;
- 2) zostały zidentyfikowane zgodnie z przepisami Unii Europejskiej i ustawy o systemie identyfikacji rejestracji zwierząt;
- 3) posiadają dwa pokolenia przodków wpisanych do księgi bydła rasy polskiej czerwonej, lub pochodzą z kojarzenia rasy polskiej czerwonej z europejskim bydłem czerwonym, z wyłączeniem bydła norweskiego czerwonego i szwedzkiego czerwonego;
- 4) posiadają min. 93,75 % genotypu rasy polskiej czerwonej lub pochodzą z kojarzenia rasy polskiej czerwonej z europejskim bydłem czerwonym, z wyłączeniem bydła norweskiego czerwonego i szwedzkiego czerwonego.

WARUNKI WPISU BUHAJÓW DO SEKCJI GŁÓWNEJ KSIĘGI BUHAJÓW (G)

Do sekcji głównej księgi hodowlanej wpisywane są buhaje, które:

- 1) urodziły się w stadach poddanych ocenie wartości użytkowej lub w stacji ET;
- 2) zostały zidentyfikowane zgodnie z przepisami Unii Europejskiej i ustawy o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt;
- 3) dwa pokolenia przodków wpisanych do sekcji głównej księgi bydła rasy polskiej czerwonej, lub pochodzą z kojarzenia rasy polskiej czerwonej z europejskim bydłem czerwonym, z wyłączeniem bydła norweskiego czerwonego i szwedzkiego czerwonego;
- 4) posiadają 93,75% genotypu rasy polskiej czerwonej lub pochodzi z kojarzenia rasy polskiej czerwonej z europejskim bydłem czerwonym, z wyłączeniem bydła norweskiego czerwonego i szwedzkiego czerwonego;
- 5) których pochodzenie zostało potwierdzone za pomocą badania grup krwi lub badania markerów DNA;
- 6) uzyskały wynik oceny ogólnej typu i budowy - min. 75 punkty.

Podniesienie statusu potomstwa zwierząt zarejestrowanych w sekcjach dodatkowych poprzez wpisanie do sekcji głównej księgi.

I. Na podstawie Załącznika II Rozdział III ust. 1 do rozporządzenia 2016/1012 do sekcji głównej może zostać wpisana:

Samica (cieliczka i krówa), która:

- 1) urodziła się w stadzie objętym oceną wartości użytkowej w zakresie cech produkcji mleka lub cech produkcji mięsa (cieliczki) lub została objęta taką oceną (krowy);
- 2) została zidentyfikowana zgodnie z przepisami Unii Europejskiej i ustawy o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt;
- 3) posiada min. 93,75% genotypu rasy polskiej czerwonej lub pochodzą z kojarzenia rasy polskiej czerwonej z europejskim bydłem czerwonym, z wyłączeniem bydła norweskiego czerwonego i szwedzkiego;
- 4) pochodzi po ojcu wpisanym do sekcji głównej księgi;
- 5) jest potomkiem matki wpisanej do sekcji głównej księgi (G) lub sekcji dodatkowej księgi (W), która pochodzi:
 - a) po ojcu i obu dziadkach wpisanych do sekcji głównej księgi (G) dla rasy polskiej czerwonej;
 - b) po matce i babce ze strony matki wpisanych do sekcji dodatkowej księgi (W) dla rasy polskiej czerwonej.

- buhaj, który:

- 1) urodził się w stadach poddanych ocenie wartości użytkowej lub w stacji ET;
- 2) został zidentyfikowane zgodnie z przepisami Unii Europejskiej i ustawy o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt
- 3) posiada min. 93,75% genotypu rasy polskiej czerwonej lub pochodzą z kojarzenia rasy polskiej czerwonej z europejskim bydłem czerwonym, z wyłączeniem bydła norweskiego czerwonego i szwedzkiego;
- 4) pochodzi po ojcu wpisanym do sekcji głównej księgi rasy polskiej czerwonej;
- 5) jest potomkiem matki wpisanej do sekcji głównej księgi (G) lub sekcji dodatkowej księgi (W) rasy polskiej czerwonej, która pochodzi:
 - c) po ojcu i obu dziadkach wpisanych do sekcji głównej księgi (G) dla rasy polskiej czerwonej;
 - d) po matce i babce ze strony matki wpisanych do sekcji dodatkowej księgi (W) dla rasy polskiej czerwonej.

- 6) który został uznany za zgodny z wzorcem rasy i uzyskały wynik oceny ogólnej typu i budowy nie niższy niż 75 punktów;
- 7) którego pochodzenie zostało potwierdzone za pomocą badania grup krwi lub badania markerów DNA

Warunki wpisu do klasy niezgodnej fenotypowo sekcji głównej księgi dla rasy polskiej czerwonej (symbol Gnf lub Gmnf).

Cieliczki

Do klasy niezgodnej fenotypowo sekcji głównej księgi wpisywane są cieliczki, które pod względem fenotypowym odbiegają od wzorca spełniają jednak podstawowe warunki wpisu do sekcji głównej księgi, tj.:

- 1) urodziły się w stadzie objętym oceną wartości użytkowej w zakresie cech produkcji mleka (Gnf) lub cech produkcji mięsa (Gmnf);
- 2) zostały zidentyfikowane zgodnie z przepisami Unii Europejskiej i ustawy o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt;
- 3) posiadają dwa pokolenia przodków wpisanych do sekcji głównej księgi bydła rasy polskiej czerwonej, lub pochodzą z kojarzenia rasy polskiej czerwonej z europejskim bydłem czerwonym, z wyłączeniem bydła norweskiego czerwonego i szwedzkiego czerwonego,
- 4) posiadają min. 93,75% genotypu rasy polskiej czerwonej lub pochodzą z kojarzenia rasy polskiej czerwonej z europejskim bydłem czerwonym, z wyłączeniem bydła norweskiego czerwonego i szwedzkiego czerwonego.

Krowy

Do klasy niezgodnej fenotypowo sekcji głównej księgi wpisywane są krowy, które pod względem fenotypowym odbiegają od wzorca i spełniają podstawowe warunki wpisu do sekcji głównej księgi, tj.:

- 1) są objęte oceną wartości użytkowej w zakresie cech produkcji mleka (Gnf) lub cech produkcji mięsa (Gmnf);
- 2) zostały zidentyfikowane zgodnie z przepisami Unii Europejskiej i ustawy o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt;
- 3) posiadają dwa pokolenia przodków wpisanych do sekcji głównej księgi bydła rasy polskiej czerwonej, lub pochodzą z kojarzenia rasy polskiej czerwonej z europejskim bydłem czerwonym, z wyłączeniem bydła norweskiego czerwonego i szwedzkiego czerwonego,

posiadają min. 93,75% genotypu rasy polskiej czerwonej lub pochodzą z kojarzenia rasy polskiej czerwonej z europejskim bydłem czerwonym, z wyłączeniem bydła norweskiego czerwonego i szwedzkiego czerwonego.

Buhaje

Do klasy niezgodnej fenotypowo sekcji głównej księgi (**Gnf**) wpisywane są buhaje, które pod względem fenotypowym odbiegają od wzorca rasy spełniają jednak podstawowe warunki wpisu do sekcji głównej księgi, tj.:

- 1) urodziły się w stadach poddanych ocenie wartości użytkowej lub w stacji ET;
- 2) zostały zidentyfikowane zgodnie z przepisami Unii Europejskiej i ustawy o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt;
- 3) których pochodzenie zostało potwierdzone za pomocą badania grup krwi lub badania markerów DNA;
- 4) posiadają dwa pokolenia przodków wpisanych do sekcji głównej księgi bydła rasy polskiej czerwonej, lub pochodzą z kojarzenia rasy polskiej czerwonej z europejskim bydłem czerwonym, z wyłączeniem bydła norweskiego czerwonego i szwedzkiego czerwonego;
- 5) posiadają 93,75% genotypu rasy polskiej czerwonej lub pochodzi z kojarzenia rasy polskiej czerwonej z europejskim bydłem czerwonym, z wyłączeniem bydła norweskiego czerwonego i szwedzkiego czerwonego;
- 6) uzyskały wynik oceny ogólnej typu i budowy – min. 75 punkty.

WARUNKI WPISU DO SEKCJI DODATKOWEJ KSIĘGI CIELICZEK I KRÓW

A. Klasa bydła rasy polskiej czerwonej użytkowanego w kierunku mlecznym Cieliczki

Do sekcji dodatkowej klasy mlecznej księgi (W) wpisywane są cieliczki, które:

- 1) urodziły się w stadach objętych oceną wartości użytkowej lub stacji ET;
- 2) zostały zidentyfikowane zgodnie z przepisami Unii Europejskiej i ustawy o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt;
- 3) posiadają znane pochodzenie po matce i odpowiadają wzorcowi rasy; przy znanym obustronnym pochodzeniu posiadają udział min. 75% genotypu rasy polskiej czerwonej.

Krowy

Do sekcji dodatkowej księgi (W) wpisywane są krowy , które.:

- 1) które poddane zostały ocenie wartości użytkowej ocenie wartości użytkowej w zakresie cech produkcji mleka;
- 2) zostały zidentyfikowane zgodnie z przepisami Unii Europejskiej i ustawy o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt;
- 3) odpowiadają wzorcowi rasy (w przypadku zwierząt bez pochodzenia),
- 4) przy znanym pochodzeniu posiadają udział min. 75 % genotypu rasy polskiej czerwonej .

B. Klasa bydła rasy polskiej czerwonej użytkowanego w kierunku mięsnym

Cieliczki

Do sekcji dodatkowej klasy mięsnej księgi (Wm) wpisywane są cieliczki, które:

- 1) urodziły się stadach objętych oceną wartości użytkowej w zakresie cech produkcji mięsa;
- 2) zostały zidentyfikowane zgodnie z przepisami Unii Europejskiej i ustawy o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt;
- 3) posiadają znane pochodzenie po matce i odpowiadają wzorcowi rasy;
- 4) przy znanym obustronnym pochodzeniu posiadają udział min. 75% genotypu rasy polskiej czerwonej.

Krowy

Do sekcji dodatkowej klasy mięsno-mlecznej księgi (Wm) wpisywane są krowy, które:

- 1) które poddane zostały ocenie wartości użytkowej ocenie wartości użytkowej w zakresie cech produkcji mięsa;
- 2) zostały zidentyfikowane zgodnie z przepisami Unii Europejskiej i ustawy o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt;
- 3) odpowiadają wzorcowi rasy (w przypadku zwierząt bez pochodzenia),
- 4) przy znanym pochodzeniu posiadają udział min. 75% genotypu rasy polskiej czerwonej.

TRYB WPISYWANIA DO SEKCJI GŁÓWNEJ KSIĘGI HODOWLANEJ DLA RASY POLSKIEJ CZERWONEJ

Cieliczki i krowy

Typowanie cieliczek i krów do wpisu do sekcji głównej księgi hodowlanej dla cieliczek i krów przeprowadzane jest na podstawie informacji rodowodowych zawartych w systemie informatycznym SYMLEK.

Kandydatki do wpisu do rozdziału Elita wybierane są spośród krów, które uzyskały oszacowany po raz pierwszy indeks produkcyjny na poziomie ustalonym przez PFHBiPM. Do rozdziału Elita wpisywane są krowy, które w I, II lub III laktacji uzyskały co najmniej dobrą ocenę ogólną typu i budowy, w tym co najmniej dobrą ocenę wymienia. Oceny pokroju krowy pierwiastki wpisywanej do rozdziału Elita dokonuje specjalista działu hodowli między 15 a 300 dniem po wycieleniu, a krów w II lub III laktacji w trakcie laktacji od 15 dnia po wycieleniu.

Wpisu zwierząt do księgi hodowlanej dla rasy polskiej czerwonej dokonuje specjalista PFHBiPM, na podstawie zapisu w umowie w/s prowadzenia oceny wartości użytkowej o uczestniczeniu hodowcy w realizowaniu programu hodowlanego lub na wniosek stacji embrotransferu (dla hodowców będących MŚP). Wpisu zwierząt do księgi hodowlanej dla rasy polskiej czerwonej należących do hodowców będących dużymi przedsiębiorstwami dokonuje się na podstawie umowy o wpis zwierząt do ksiąg hodowlanych prowadzonych przez PFHBiPM.

Jałowice, przy zmianie typu prowadzonej oceny użyteczności mogą być wpisane do odpowiedniej klasy księgi hodowlanej (lub może zostać zmieniona im klasa) dopiero po wycieleniu, krowy mogą mieć zmienioną klasę w księdze hodowlanej bezpośrednio po zmianie typu prowadzonej oceny wartości użytkowej.

Buhaje

Buhajki i buhaje przeznaczone do dalszej hodowli muszą przejść procedurę kwalifikacji do hodowli. Kwalifikacja przeprowadzana jest na pisemny wniosek hodowcy/właściciela buhaja. W ramach kwalifikacji specjalista PFHBiPM dokonuje tzw. przeglądu buhajka, polegającego na oględzinach jego budowy i ocenie zgodności umaszczenia ze wzorcem rasy oraz przydatności do rozrodu a także pobiera od buhajka i jego matki materiał biologiczny w celu potwierdzenia jego pochodzenia za pomocą badania markerów DNA. Dopiero po otrzymaniu ekspertyzy potwierdzającej pochodzenie buhaja po obojgu rodzicach może on zostać zakwalifikowany do dalszej hodowli. Wpisu buhaja do księgi hodowlanej dokonuje się po zgłoszeniu buhaja do

wpisu przez jego hodowcę/właściciela. Zgłoszenie to składane jest pomiędzy 10 a 18 miesiącem życia buhaja. W przypadku zgłoszenia buhaja w innym terminie, decyzję o przyjęciu zgłoszenia podejmuje Dyrektor ds. Hodowli PFHBiPM.

Po otrzymaniu zgłoszenia do wpisu do księgi specjalista PFHBiPM przeprowadza selekcję buhaja polegającą na ocenie typu i budowy buhaja. Warunkiem wpisu buhaja do księgi hodowlanej jest otrzymanie przez niego nie mniej niż 75 pkt za ocenę ogólną typu i budowy. Dla każdego buhajka/buhaja hodowlanego sporządzana jest stosowna dokumentacja określona w procedurach działu hodowli PFHBiPM.

Na wniosek hodowcy/właściciela zwierzęcia wystawiane jest zaświadczenie potwierdzające dokonanie wpisu do ksiąg.

Szczegółowe zasady wpisu do księgi hodowlanej dla rasy polskiej czerwonej zamieszczone są w procedurach wewnętrznych działu hodowli PFHBiPM.

X. Świadectwa zootechniczne.

Czystorasowe zwierzęta rasy polskiej czerwonej wprowadzonej do obrotu i ich materiał biologiczny pochodzący od takich zwierząt powinny być zaopatrzone w świadectwa zootechniczne zgodne z wzorami określonymi w rozporządzeniu wykonawczym KOMISJI (UE) 2017/717 z dnia 10 kwietnia 2017r. *ustanawiającym zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1012 w odniesieniu do wzorów są formularzy świadectw zootechnicznych dotyczących zwierząt hodowlanych i ich materiału biologicznego wykorzystywanego do rozrodu* wystawione przez związek hodowców uznany na podstawie rozporządzenia 2016/1012. W przypadku nasienia, komórek jajowych i zarodków pochodzących od zwierząt czystorasowych rasy polskiej czerwonej pozyskanego, produkowanego, przetwarzanego i przechowywanego w centrum pozyskiwania lub przechowywania nasienia lub przez zespół pozyskiwania lub produkcji zarodków zatwierdzony do celów wewnątrzunijnego handlu materiałem biologicznym zgodnie z prawem UE dotyczącym zdrowia zwierząt, świadectwa zootechniczne mogą być również wystawiane przez zatwierdzone centrum pozyskiwania lub przechowywania nasienia lub przez zatwierdzony zespół pozyskiwania lub produkcji zarodków znajdujące się na liście stanowiącej załącznik do Programu hodowlanego dla bydła rasy polskiej czerwonej.

Świadectwa zootechniczne dla zwierząt czystorasowych wpisanych do księgi hodowlanej rasy polskiej czerwonej wydawane są przez Polską Federację Hodowców Bydła i Producentów Mleka na wniosek hodowcy/właściciela zwierzęcia. Świadectwa

zootechniczne wydawane są na podstawie informacji o zwierzętach zawartych w systemie teleinformatycznym SYMLEK. Jako załącznik do świadectwa zootechnicznego stosowany będzie rodowód zwierzęcia zawierający wszystkie dostępne informacje dotyczące wartości użytkowej i hodowlanej zwierzęcia i jego przodków.

Dla zwierząt, które nie zostały wpisane do sekcji głównej księgi hodowlanej dla rasy polskiej czerwonej, na wniosek hodowcy/właściciela zwierzęcia, PFHBiPM może wystawić świadectwo potwierdzające pochodzenie tego zwierzęcia.

XI. Liczebność populacji uczestniczącej w realizacji programu hodowlanego dla bydła rasy polskiej czerwonej.

W realizacji programu hodowlanego dla rasy polskiej czerwonej w uczestniczy wystarczająco liczna populacja zwierząt tej rasy, która pozwala na realizację tego programu. Na dzień 31.12.2017 do księgi hodowlanej wpisanych było 3 206 krów (ok.56% w sekcji G) i 1 564 cieliczek (ok. 81% w sekcji G) oraz 40 buhajów rasy polskiej czerwonej.

Przeciętna liczba krów rasy polskiej czerwonej w 2017 roku w stadach objętych oceną wartości użytkowej wynosiła przeciętnie 2 773 szt. o przeciętnej wydajności 3 646 kg mleka, 156 kg tłuszczu przy 4,27% i 123 kg białka przy 3,37%. W programie hodowlanym w 2017 roku w ocenie mlecznej uczestniczyło 404 stada, a w ocenie mięsnej 30 stad.

ZAŁĄCZNIK NR 1
DO PROGRAMU HODOWLANEGO DLA RASY POLSKIEJ CZERWONEJ
LISTA PODMIOTÓW UPRAWNIONYCH DO WYSTAWIANIA ŚWIADECTW ZOOTECHNICZNYCH DLA
MATERIAŁU BIOLOGICZNEGO POCHODZĄCEGO OD ZWIERZĄT HODOWLANÝCH
CZYSTORASOWYCH:

1. Mazowieckie Centrum Hodowli i Rozrodu Zwierząt Sp. z o.o. w Łowiczu
Adres:
ul. Topolowa 49;
99-400 Łowicz
2. Wielkopolskie Centrum Hodowli i Rozrodu Zwierząt w Poznaniu z siedzibą w Tulcach
Sp. z o.o.
Adres:
ul. Poznańska 13;
63-004 Tulce
3. Stacja Hodowli i Unasieniania Zwierząt Sp. z o.o. w Bydgoszczy
Adres:
ul. Zamczysko 9a
85-689 Bydgoszcz
4. Małopolskie Centrum Biotechniki Sp. z o.o.
Adres:
Krasne 32;
36-007 Krasne
5. WWWS Partner Tomasz Tyszecki
Adres:
ul. Przemysłowa 9a;
14-400 Pasłęk
6. PH Konrad
Adres:
ul. Poligonowa 28c
18-400 Łomża
7. CRYOGEN Jan Plich
Adres:
ul. Modrzewiowa 4
43-424 Drogomyśl
8. TOP GEN Sp. z o.o.
Adres:
ul. Bolesława Chrobrego 23
48-100 Głubczyce
9. BULL – SEM Witold Henryk Hibner
Adres:
ul. Gordziałkowskiego 5
05-804 Pruszków
10. K. I. Samen Polska Sp. z o.o.
Adres:
ul. Wolności 47
58-160 Świebodzice

11. INSEMICA Roman Skrzypek
Adres:
Bucz
ul. Boszkowska 9
64-234 Przemęt
12. ABS Polska Sp. z o.o.
Adres:
ul. Szafirowa 22a
82-300 Gronowo Górne
13. CenterGen Sp. z o.o.
Adres:
ul. Magazynowa 11a
99-400 Łowicz
14. Błękitna Dolina Sp. z o.o.
Adres:
ul. K. I. Gałczyńskiego 45/2
59-220 Legnica
15. P. P. H. U. „Maxygen” Export – Import Sylwia Dudek
Adres:
Andrzejów
ul. Wrocławska 43
98-432 Łubnice
16. Intergen
Adres:
Skierszewo 22b
62-200 Gniezno
17. Gabinet Weterynaryjny Rozrodu i Chorób Bydła Piotr Skup
Adres:
Kosierady Wielkie 34a
08-300 Sokółów Podlaski
18. Przychodnia Weterynaryjna
lek. wet. Jarosław Czeladko
Zespół Embriotransferu nr 20022401
Adres:
ul. Piłsudskiego 26
16-080 Tykocin
19. ET-VET s.c.
Jędrzej M. Jaśkowski, Marek Gehrke
Zespół embriotransferu nr 04062401
Ul. Azaliowa 23
62-002 Złotniki